

A törvény igazsága I. adása 2014.02.05. Pacsirta Rádió Bp. XI. Lágymányosi utca 14/B.

Jó napot kíván élőben K. Gy. Kedves Jogot Tisztelő Hallgatók! **A törvény igazsága** című műsor-folyam először jelentkezik. Adásunk ismétlésére ma késő este sor kerül. A műsorok várható jellegét vázoló. A műsor-folyam középpontjában a jogállam igénye és tisztelete áll. Címe: a **törvény igazsága**. E két szó megfordítva is kifejező. Jó kiinduló pont lenne az **igazság törvénye** kifejezés is. Az összefüggő két szót Sütő Andrástól kölcsönöztem. *Sütő András szerint a törvény igazsága általános és sajnós hozzávetőleges: mint a katonabakancs.* Akkoriban mondta ezt a jeles író, amikor reménykedtünk abban, hogy majd ér valamit a törvény, s az igazság: nem fogja eltiporni holmi katonabakancs. Kevés kedvünk van 2014 Magyarországon szellemes egybevetésben szólni jogi közállapotainkról.

Mégse kapitulálhatunk. A törvény igazsága talán tetszhalott, de feltámasztható. A műsor erre tesz kísérletet. Jogászi kihívásként is, de főleg meggyőződésből. Fontos érv van erre. A világ 200 országát 3 módszer tartja mozgásban. 1)A demokráciákat a törvény uralma, amit jogállamnak hívunk. 2)A diktatúrákat a felsőbbség parancsa, a paternalizmus és a félelem uralja. 3)Egyes törzsi és más afrikai, ázsiai kontrollálatlan rezsimeket pedig a káosz, a széthúzás, a rendetlenség, az anarchia jellemzi. Nagy baj, tarthatatlan helyzet, hogy Magyarország ma mindhárom jellegét magán hordja. 1)A közjogi rendszerből a jogállamiság – alkotmányos értékrend, jogbiztonság, hatalom-megosztás, együttműködés – nagyrészt kimúlt. Ám a magánjogi, civil kapcsolatokban maradt súlya a jognak. Recseg-ropog ez is, de vannak szerződések: lehetséges jogvitában fair módon nyerni. 2)Erőlködik, tolokodik, fenyeget és büntet a hatalom: megvetéssel és lekezeléssel néz gazdájára, a társadalomra. Autokrácia, féldiktatúra vitatja el jogainkat, süllyeszt alattvalóvá autonóm polgárt, holott nem mi volnánk őerte, hanem fordítva. Megbocsátás, konszolidáció helyén elbocsátás, korrupt felhalmozás folyik. 3)A centrális erőter központosít: de se ereje, se kedve, se érdeke, se tudása, se hatalma nincs mindent elrendezni. A végeken, a falvakban, az intézményekben, a periférián ezért szükségképpen fejtelenség, nemtörődömség, káosz honol.

Míndezt tarthatatlan. Európa közepén vissza kell térnünk a 89-es demokratikus úthoz. A köztársaság alkotmányos berendezkedését, demokratikus jogállamát kell kijavítva helyreállítani: megóvni a despotáktól, megerősíteni garanciákkal. Érvényre kell juttatni a - végre tisztességes tartalommal és fair módon meghozott - törvények betartását és betartatását. Ennek pedig alfája és ómegája a széles értelemben vett, fair választásunk, és jogaink visszavétele: együtt pedig a jogállamiság.

Döntő fordulat szükséges. Kicsit érdemes visszatérni Sütő András szavaihoz. Bűne, baja, szégyene az utóbbi 3-4 év jogalkotásának, hogy gyakran nem is mindenkire kötelezően, **általánosan**, hanem nagyon is X,Y,Z személyére, (ön)érdekére hoznak kedvező, vagy olykor éppen hogy megtorló törvényeket. Ez abszurdum. Kivéve a gyevi bírót alapon többé ne lehessen törvényt hozni, törvénykezni. A jog alapigazságait tilos legyen megtagadni, eltiporni, felvizezni, kidumálni. Ennél kevesebb cél nem lehet.

Klasszikus példa ad megvilágítást. A törvény nem tudása nem mentesít – valljuk. Magára vessen az, aki - bár megtehetette volna - nem tájékozódott a jogairól, a kötelességeiről. Csakhogy, ha novemberben hoznak visszamenőlegesen, tavaszi hatállyal hátrányt hozó regulát, hogy a csudában lett volna mód azt tudni, bekalkulálni. Sehogy! Itt a jogi fikció: illúzió. Nincs az az akarat, célszerűség, ami miatt ilyet szabad tenni. A műsor nem agymosásra törekszik. Megpróbálunk érdekes, néha derűs szemléltetést nyújtani az élet minden szegletét behálózó jogi kérdésekről. Nem csak jogászok fognak megszólalni: a jogállam mindenkié. A nem jogász hallgató (is) eltöprenghet érdekességeken. Otto von Bismarck szerint pl. minden magyar egy jogász és egy huszár keveréke. Ez nem dicséret: sőt, ló már alig van, nehezen jövünk le a magasból, kardunk rozsdás, szavakkal vívunk. A jogász-induló így kezdődik: Nem ütök a jogászt agyon..., sok embernek mégis bizserg a tenyere. Nem vagyunk szentek. Ámde, a jogállam nem a jogászok állama: mi magunk is szenvedünk a sok baklövéstől, kínos (mű)hibától.

Ars poetica-ként Thomas Mannt idézem. Kisregényében Mózes mondja: jól tudom, a törvényt nem fogják megtartani, parancsa ellen mindenkor és mindenütt vétkeznek majd. De átok az emberre, aki azt mondja: hazudjatok, gyilkoljatok, raboljatok, mert a törvény szavai - úgymond - nem érvényesek. Nem az a szép tehát a jogban, hogy senki sem sérti meg, hanem az, hogy mindennek következménye van. A rend megbillen, majd helyreáll, s a körforgás tart tán örökideig. Ezzel szemben e műsor-folyam

reményeink szerint tavaszig: a polgárok okos, jó választásáig kitart. Ebben a szellemben vágunk neki, számítva értő figyelmükre.

Az első vendég Lendvai Ildikó szocialista politikus, képviselő asszony. A hallgató nevében is köszöntöm Önt a stúdióban. Bemutatása szükségtelen, minősítő érdekességet azért mondanék. Külhoni barátok részéről (is) kevés jó hangzik el a magyar parlamentről. Nyitott kérdésü(n)k volt: lehet-e találni 5 személyt, aki Európa bármelyik demokratikus parlamentjében méltó helyet, megkülönböztetett tiszteletet kapna? Három lett a magyar igazság, plusz egy ráadás. Nem pletykálok, ám Lendvai asszony ott volt a legjobb háromban. Neveket azért sem mondanék, mert halálra sértődnek mindenki, aki nincs említve.

Még egy story: fontos, jellemző is. Beszélgettünk egy órányit anno Lendvai képviselő asszonnyal, és közben 3 remek könyvből is előkerült pár idézet. Képviselő asszony kérte, megkapta, majd visszaszolgáltatta a műveket; köztük Tony Blair briliáns munkáját a magújítandó országáról: és benne a tiszta és progresszív baloldaliság alapvetéséről. Egy hagyományörző ország (!) megfontolt modernizálásának a tézis-gyűjteménye volt olvasható. Valami olyasmi, ami - mutatis mutandis - a magyarországi baloldali politizálás olvasó-könyve is lehetne. Képviselő asszonyt megérintette a gondolati frissesség: a baloldali politizálásban, program-alkotásban és kampányban én ugyanezt felemásan érzékelem.

Első kérdés Önhöz: időszerű-e a XXI. századi baloldali politizálás karakterét, modernizációját igényelni, sürgetni? Sikerre vihető egyszerre a stratégiai programozás és a hatékony, aktív és rokonszenves napi cselekvés? Adódik-e jó mixtúra: vagy úgy még sohase volt, hogy sehogyse lett volna?

Két kijelentést kínálok fel egybevetésre. 1) Orbán Viktor mondta nemrég: 2010-ben helyreállították a jogállamot. 2: A demokratikus oldal, ide érve a MOMA-t is vallja: alapvető feladat helyreállítani az alkotmányosságot, a jogállamot. Ön szerint melyik állítás helyes, és hogyan szemléltetné a saját álláspontját?

Készítsünk mérlegeket: miként ezt tette a miniszterelnök a parlament minapi nyitó ülésén! Egyező vagy eltérő az Ön ország-értékelője a kormányéval? Milyennek látja Magyarország alakulását 2010 nyaratól napjainkig: emelkedünk, süllyedünk, stagnálunk? Nem csak a meghozott intézkedések, hanem a kihagyott, elrontott lehetőségek és az ún. szimbolikus ügyek is érdekesek!

Szűkítsük a kört: a magyar parlament hogyan teljesített: mennyiségi és minőségi tekintetben egyaránt? Igaz-e, hogy a kevesebb többet ért volna? Hová jutott a NER, mint rendszer: a demokratizmus, a megalapozottság, a jogtisztélet, az átláthatóság, a színvonal és a hitelesség tekintetében?

A blokk végére, kis zenei szünet előtt, kérem, jellemezze az Alaptörvény-mizériát? Ha ez az Orbán-rendszer torzója, a rendszer letűnése után ránk maradhat roncsként?/zene!/?

Folytatjuk a törvény igazságát Lendvai Ildikóval: most számvetésre a saját pártja vonatkozásában kérem. Honnan indult, hová érkezett, mire jutott és mire számíthat az MSZP 2014 tavaszán? Ön a tanácsadó testület tagjaként mire szokta felhívni párt-társai, és az összefogásbeli partnerek figyelmét? Kiemelne számunkra néhány ösztönzőt, s egyben kockázatot? Ismét szűkül a kör: arra kérném, szóljon a saját 4 évéről! A tónus akár lehet ez is: azt vártam, hogy..., bejött, illetve ez meg az nem jött be..., arra magam se gondoltam...? Két hónap van a parlamenti választásokig. Mivel kell hogy elteljen ez a 60 nap a demokratikus oldal felkészülése szempontjából? Lesznek külföldi és hazai választási megfigyelők: mire számítsanak? A Pacsirta a világhálón határok nélküli: mit ajánl Ön április 6-ra a távol élő, illetve dolgozó honfitársak számára?

Ismét pár pötty zene szól, de jövőnk vissza. Érdemes 2-3 mondattal lezárni az előző blokkot. E szerint közpolitikailag a húzós mérleg Lendvai Ildikónál merre billen? Nemrég a nőpolitika kilátásait és kihívásait alaposan megbeszéltük. Nem kell ehhez március 8-ának lenni. Most milyen kulcsmondatait, reményei vannak e tekintetben? Ön nem lesz az új parlament tagja, de jelentős súllyal ott lesz a civil politikában. Mik a főbb elgondolásai, tervei, prioritásai? Vannak már szövetségesei?

Sportműsorban ráveszik a vendéget jósolgatásokra. E helyett - zárásul – azt kérdezném: mitől és mennyire volna elégedett ez év május végén a magyarországi változásokat illetően? Visszatérhet vajon a józanész a közügyekbe, a közállapotokba? A zárzó Szókratészé: Az okos mindenből és mindenkitől tanul, az átlag a tapasztalataiból, a buta pedig már úgyis mindent jobban tud. Választási iránytűnek, okos döntésnek se utolsó intellem ez.

*Köszönöm, hogy vendégünk volt Lendvai Ildikó képviselő asszony. Együtt köszönjük meg a hallgató figyelmét. Legközelebb a törvény igazsága jövő szerda délután lesz: Trunkó Barna humorista jogász-kolléga jön vendégnek, akivel a közélet bornírtságairól, nevetséges marhaságairól beszélgetünk. /És az adás végére kijár a technikai és a zenei stábnak, sportosan egy nagy Pacsirta PACSI!/
Viszont hallásra: K.Gy. műsorát, a törvény igazságát hallották.*